

NAMAZDA ÖRTÜNME ADABI

a. Setr-i Avret

el-Hamdülillâhi rabbi'l-âlemîn. Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ ve senedinâ ve mededinâ Muhammedin ve alâ âlihî ve sahibihî ve men tebi'ahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-din.

Emmâ ba'd;

Fe kâlellahu Teâlâ:

يَا بَنِي آدَمَ خُذُوا زِينَتَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ

Yâ benî âdeme hüzü zîneteküm 'ınde külli mescidin.

وَتِيَابَكَ فَطَهِّرْ

Ve şiyâbeke fe-tahhir.

Bu et-Tâc isimli kitabın bir bölümünü açtık. Kitâbü-s salâh, namaz bölümünde, setr-ü avrah, yani insanın ayıp olan, örtünmesi gereken yerlerini namaza örtüp namaza öyle durması bölümü. Bu başlığın altında Allahu Teâlâ hazretlerinin Kur'ân-ı Kerîm'inden iki delil getiriyor.

Kâlellahu Teâlâ: Allahu Teâlâ hazretleri Kur'an-ı Kerîm'inde buyurdu ki;

Yâ benî âdeme!

Ey Âdemoğulları! Ey Hazreti Âdem'in zürriyeti olan insanlar!

Huzû zîneteküm. Ziyinetlerinizi edininiz, alınız. 'Inde külli mescid. Her mescidde ziyinetlerinizi alınız.

Orda ziyinetlerinizi alınız da maksat, *Mâyestüru avrateküm*. Yani sizin örtünmeniz gereken yerlerinizi örten örtüler, sizin manevî ziyinetinizdir. Müslüman olarak ziyinetinizdir. Müslüman hayvânât gibi değildir ki, öyle o haliyle çıksın. Allahu Teâlâ hazretleri örtünmeyi Kur'an-ı Kerîm'inde emretmiştir. Örtünme Müslüman için bir ziyettir. Avretleriniz örtcek herhangi bir örtü ile örtün ki, isterseniz bu örtü eski olsun. İsterse sade olsun. İsterse süsüz olsun ama, yine örtünmek bir hayâ numunesi olarak bir ziyettir.

'Inde külli mescidin. Yani her mescidde. Fi's-salâh. Yani namaz kılınan bir mescitte, namaza duracağınız zaman örtünün. Ev fi't-tavâf. Yahut mescid-i haram, mescidlerin en şerefli olan Kâbe-i Müşerrefe'nin sinesinde bulunduğu, Mescid-i Haram'da tavaf için olsun, öbür mescidlerde namaz için olsun örtünüzü örtünün.

*Ve hâzâ emrûn fe-yusîbü en yestura'l-
'avrate. Enne setra'l-avreh şartun li's-salâhi.*
Yani buradan anlaşılıyor ki, namaz için avret
yerlerini örtmesi insanların mecburiyettir,
şarttır. Avreti örtünmeden namazı olmaz insa-
nın. Namazın dışındaki farzlarındandır.

*Fe-seye'tî beyânü'l avrah li'z-zekeri ve'l-
ünsâ ve mâ aleyhi'n-nebiyyi sallallahu aleyhi
ve sellem.*

*Ve kâle ve siyâbeke fe-tahhir. Kur'ân-ı
Kerîm'in diğerk bir âyet-i kerîmesinde de;*

Ve siyâbeke, elbiseni, fe-tahhir, temizle,
temiz eyle yani namaz için elbisenin tahareti
gerektiğini şey yapıyor.

*Li-küllü vahidin minküm sevbâni. Fe-
sevbü'l-vâhid ellezî yesturu'l-'avrah fe-yekfî
bi-t'tifâk ve ma'lûmün enne'n-sevbeyni efdal
izâ kadre aleyhimâ.*

Yani iki örtüsü vardır bir müslümanın üze-
rini örteceği. Bir belden aşağısı, izâr diyoruz.
Bir belden yukarısı, gamîs deniliyor. İki parça.
Yani hiç dikişi olmasa bile iki parça örtüsü oldu
mu bir üstünü örter. Bir altını peştamal gibi şey
yapar, insan iki şeyini örter. Tabi ikisini birden
örtse daha iyi olur. Temiz olarak bunları örtse
daha iyi olur, amma bir tanesi de olsa erkek

için kâfi gelir. Yani göbeğinden aşağısına, dizine kadar örtünmesi gereken mahallerini örttü mü kifayet eder. Yani üst tarafı olmasa, olmadığı zaman da namaz caiz olur. Yani mümkün.

İşte bu âyet-i kerîmelerin böyle belirtilmesinden sonra;

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَسَأَلَهُ عَنِ الصَّلَاةِ فِي الثَّوْبِ الْوَاحِدِ فَقَالَ أَوْكُلُّكُمْ يَجِدُ ثَوْبَيْنِ ثُمَّ سَأَلَ رَجُلٌ عُمَرَ فَقَالَ إِذَا وَسَّعَ اللَّهُ فَأَوْسِعُوا جَمَعَ رَجُلٌ عَلَيْهِ ثِيَابُهُ صَلَّى رَجُلٌ فِي إِزَارٍ وَرِدَاءٍ فِي إِزَارٍ وَقَمِيصٍ فِي إِزَارٍ وَقَبَاءٍ فِي سَرَاوِيلٍ وَرِدَاءٍ فِي سَرَاوِيلٍ وَقَمِيصٍ فِي سَرَاوِيلٍ وَقَبَاءٍ فِي تَبَّانٍ وَقَبَاءٍ فِي تَبَّانٍ وَقَمِيصٍ - قَالَ وَأَحْسِبُهُ قَالَ - فِي تَبَّانٍ وَرِدَاءٍ

An Ebû Hüreyrete radiyallahu anhu kâle:

Hz. Ebû Hüreyre radiyallahu anh'den rivayeten o şöyle söylemiş;

Kâme râcülün ile'n-nebiyyi sallallahu aleyhi ve selleme fe-se'elehû ani's-salâti fi's-sevbi'l- vâhid.

Bir kişi kalktı peygamber efendimize doğru sallallahu aleyhi ve selleme ve ona namaz da tek bir elbise ile namaz kılma konusunu sordu. Yani elbise deyince böyle dikişli elbise anlamayın. Tek bir örtünecek malzeme ile, sadece peştemal gibi göbeği ile şeyini örtse, yani böyle bir namaz nasıl olur diye sordu.

Fe-kâle: Bunun üzerine Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem ona buyurdu ki;

Eve külleküm yecidü sevbeyni.

Yani sizden her biriniz sanki iki tane elbise bulabiliyor mu? İki tane örtü bulabiliyor mu? İşte bulamıyor. O zaman birisi ile de olabilir. Yani haliniz böyle. Ama olsa, bulsa daha iyi olur.

Revaihu'l-hamseti ille't-Tirmizî. Altı hadîs âliminden, Tirmizî hariç, sıhha-i sitte'den beşi bu hadîs-i şerifi rivayet eylemişler.

Sadece göbek ile diz altını örtmek kifayet eder diye, bu sözü bu sorunun karşılığında bu cevabı peygamber efendimizin bir delil olarak zikredilmiş oluyor.

Ve zâde'l-Buhârî. Bu beş hadîs âlimi rivayet etmiş ama, Buhârî'nin ilavesi var. şöyle ilave ediyor.

Sümme se'ele racülün umera fe-kâle: Sonra bir adam Hz. Ömer'e sordu.Radıyallahu anh.

İzâ vesse'allahu fe-evsi'û ceme'a raculün aleyhi siyâbehû. Sallâ raculün fî izârin ve ridâin, fi izârin ve gamîsin, fî izârin ve kabâin, fî serâvîle ve ridâin fi serâvîle ve gamîsın, fî serâvîle ve kabâin, fî tübbânin ve gabâin, fi tübbânin ve gamîsin, kâle ve ahsibühû kâle fî tübbânin ve ridâin.

Buhârî ilave olarak adamın Hz. Ömer'e de sorduğunu ve Hz. Ömer'in şöyle cevap verdiğini, o soru üzerine.

İza vahseallahu ve evsehu. Allah size bir serbestlik vermişse, siz de o serbestliği daraltmayın.Yani işte avretinizi örtün, namaz kılın demiş mi?

Tamam. Fazla sorarak, detayını öğrenerek, yeni hükümleri getirterek kendinizin kolunu, elini ayağını daha bağlamayın. Sordukça, iş beyan edildikçe o şarta da riayet etmeniz gerekir. Bir daha sorarsanız o şarta da riayet etmek gerekir. İş daralır.

Bu şeye benziyor. Bakara sûresine ismini veren Benî İsrâil'in kıssası;

إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تَذْبَحُوا بَقَرَةً¹

Inna'llâhe ye'mürüküm en-tezbehû baka-raten. Allah size bir sığır kesmenizi emretti, dediği zaman o sığırın hemen kesilmesi emredilince gitselerdi bir sığır bulsalardı kesselerdi emir yerine gelmiş olacaktı. Çünkü bir sığır kesin, dedi. Ama onlar ya biz bu işi pek anlayamadık. Ne cins bir sığır olacak, rengi ne olacak, çeşidi ne olacak, vesaire dedikçe son soruda bir kayıt bir vasıf geldi ki öyle bir tarif çıktı ki ortaya, sonunda çok zor yaptılar.

فَذَبَحُوهَا وَمَا كَادُوا يَفْعَلُونَ²

Fe-zebehûhâ ve mâ kâdû yef'alûn. O kurbanı sağlamakta, satın almakta ve kurban etmekte çok zorlandılar, daha zor yaptılar.

Demek ki Allah genişlik vermişse onu böyle soru sorarak bir tane kâfi gelmedi illâ bir şey için cevap çıkarsa, hayır kâfi gelmedi derse bu sefer daralacak iş, sıkışıklık olacak. Böyle yapmayın, diye Hz. Ömer'in tavsiyesinin bu tarz da olduğunu anlatıyor. Yani çeşitli şekillerde üstüne gömlek giymiş, altına şalvar

¹ 2/Bakara, 67.

² 2/Bakara, 71.

giymiş, üstüne örtü, altına örtü, şu kıyafeti giymiş bu kıyafeti giymiş yani bunların hepsi olabilir gibi bir ifadeyle şey yapmış.

Ve anhu ani'n-nebiyyi sallallahu aleyhi ve sellem.

Birinci hadîs-i şerîf -Allahu âlem- Ebû Hüreyre *radiyallahu anhın* bu hadis-i şerifiydi. Beş hadis aliminin kitabında var Tirmizî hariç.

İkinci hadîs-i şerîf yine Ebû Hüreyre *radiyallahu anh'ten*

لَا يُصَلِّي أَحَدُكُمْ فِي الثَّوْبِ الْوَاحِدِ لَيْسَ عَلَى
عَاتِقِهِ مِنْهُ شَيْءٌ

Lâ yüsalli ehadiküm fi's-sevbi'l-vâhidi leyse alâ âtıkayhi minhü şey'ün.

Buyurdu ki, bir tek parça kumaşla, omzunda bir şey olmadan kılmasın, yani ayarlasın. İki işi birden görecektarзда yani altını da üstünü de kapatacak, setr meselesini çözümlenecek tarzda öyle kılın diye tavsiye etmiş.

Revaihu'l-hamseti ille't-Tirmizî. Yine bunu Tirmizî hâriç beş hadîs alimi rivayet etmişler.

Üçüncü hadîs-i şerîf. Rasûlulah *sallallahu aleyhi ve sellem;*

عَنْ جَابِرٍ قَالَ رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
يُصَلِّي فِي ثَوْبٍ وَاحِدٍ مُتَوَشِّحًا بِهِ

An câbirin kâle raeytün'n-nebiyye sallallahu aleyhi ve sellem yüsallî fî sevbin vâhidin müteveşşihan bihî.

Peygamber Efendimiz'in bir tek elbiseyle namaz kıldığını gördüm. Bu üçüncü hadis-i şerif Cabir *radiyallahu anh*'ten, Câbir ibni Abdullah el-Ensârî olsa gerek, meşhuru odur. Yani iki ucunu omuzlarına atarak, tek bir parça kumaştan aşağısını da örtecek bir tarzda, tek bir şeyle namaz kıldığını ben gördüm. Demek ki tek bir parça kumaşla olur. İllâ altı ayrı olacak, üstü ayrı olacak, iki parça olacak diye bir kâide olmadığının Peygamber Efendimiz'in uygulamasından da bir misâli olmuş oluyor.

Revâhuşşeyhân yani bu hadîs-i şerîfi Buhârî ve Müslim rivayet etmiş. Onlara şeyhân deniliyor yani hadîsi iki şeyh rivayet etmiş, diye rivayet ediliyor. Üç tane hadîs-i şerîf bunlar oldu. Allah ilminizi çok etsin, feyzinizi çok etsin.

Ben bir hatıramı anlatayım. Allah rahmet eylesin bu Harem-i Şerîf'te, bu seneki izdihamda, tünelde vefat etmiş bir hoca

kardeşimiz vardı. Onun câmisine gittim. Onun câmisini hatırlatıyor sizin bu câminiz bana. Cami iki kat yukarıya çıkılan işyerinde bir hanın üst katında, küçük bir cami. Şöyle bunun yarısı kadar bir cami. Dış tarafı var, balkon kısmı fiilan yapmışlar. Daha önce ben oraya gittiğim zaman cemaat görmüyordum. Tek tük bir iki kişiyle kılınıyordu. Bir gittim, bizim ihvandan bir hoca efendi oranın imamı. Cami tıklım tıklım dolmuş, böyle kalabalık ve şendi.

“Mâşaallah çok cemaat var! Halbuki işyerinde herkesin iş alakaları sıkışıktır, senedi vardır, borcu vardır, işi vardır, gücü vardır. Yani namazı şurada tezgahın yanında kılıvereyim, der camiye cemaate pek gelmez tüccar kısmı. Ama çok kalabalık gördüm.”, dedim.

“Ben dedi bunlara her namazda bir hadis okuyorum, iki tane değil.” dedi. Bıktırmayacak kadar. Yani kaçtırmayacak kadar çünkü uzat-san adam dükkanda patron bekliyor diyecek, bir şeyler diyecek. Doğrusu zorlanacak. “Bir tek hadîs-i şerîf okuyorum. O bir hadîs-i şerîfin bereketine bu cemaat böyle toplandı.” dedi. Cami doluyor, üst kat doluyor, dış taraf doluyor tıklım tıklım.

Yani bu hadîs-i şerîflerin çok hayırları, çok bereketi, çok sevabı, çok fazileti, çok kıymeti var. Allah feyizlerimizi çok etsin, hayırlarımızı ziyadeleştirsın, sevdiği kul eylesin, huzuruna sevdiği, razı olduğu kul olarak varmamızı nasip eylesin. Cennetiyle cemâliyle müşerref eylesin.

El-Fâtiha.

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN
12. 01. 1991

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

